Ч. 197 Неділя 1 (13) вересня 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд-Пльона і в ц. к. Староствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Гостина Є. Вел. Цїсаря в Галичинї.

В однім з попередних чисел згадували ми, що в Ланах під Львовом, коли Є. Вел. Цїсар всїдав до повоза, щоби вернути до своеї резиденциї, зблизив ся на колїнах якийсь селянин, що колись довгі лїта служив у войску з устною просьбою о запомогу. Монарх не позволив єго усунути і поручив делеґатови староства п. Пшебиславскому, щоби просьбу селянина списав і предложив кабінетовій канцелярии Найясн. Пана. Наслїдком тоі просьби дарував Є. Вел. Цїсар з своїх приватних фондів 200 зр. Селянин той называє ся Николай Віблий і мешкає в Ланах.

На маневрах коло Мостиск межи Липниками, Санниками і Стоянцями головним моментом була завзята битва обох корпусів на горбах Загуменки, котра тревала три години. Маневри тревали аж до пів до четвертоі. Сим маневрам придивляло ся множество селян та інтелїґенция з околиці і міста. Обід вдбув ся аж о 4 годинї. Постава войска була дуже добра.

Найясн. Пан дарував з приватних фондів на убогих в Крисовичах 200 зр. а в Мостисках на фонд убогих 300 зр., на товариство Дитятка Ісус 150 зр., на сторожу пожарну 100 зр. а на реставрацию латиньскої церкви 500 зр.

Дня 10 с. м. відбули ся маневри на територии Чижок, Закостеля, Крисович і Мостиск і скінчили ся вже по 11 год. перед полуднем. Особливо сьвітлий був повен бравури атак дивізиї кавалериї, котра несподївано прибула в поміч X. корпусови. Мимо того на лївім крилї колонила ся побіда на сторону XI. корпуса, коли даний знак закінчив маневри і не допустив до остаточного порішеня битви. Підчас переїзду артилериї через Мостиска впав з власної неосторожности 17-лїтний Йосель Марґель під конї, що везли гармати і погиб на місци.

Для 10 с. м. закінчили ся корпусні маневри в Галичинї, котрі в цїлости випали зовсїм добре. Найясн. Пан був з цїлого ходу корпусних маневрів дуже вдоволений і висказав своє Найвисше признанє з причини поучаючого їх укладу. Коли Монарх вертав верхом до Крисович, переглядав ще численні віддїли войск стоячих на поли маневрів і висказав їм свою похвалу. Зібрана вздовж дороги до Крисович численна людність селяньска витала Монарха з одушевленем грімкими окликами. Вчера завозвав Монарх на осьму годину рано всїх комендантів відділів, котрі відбували маневри і судиїв для обговореня ходу маневрів. По нарадї тій відбуло ся снїданє в таборі і Є. Вел. Цїсар від'їхав до Перемишля. Родинї Нєсля Марґля потратованого кіньми уділив Монарх запомоги в сумі 300 зр.

Вчера приїхав Є. Вел. Цїсар до Перемишля. Монарх гостив в Перемишли вже четвертий раз; однакож як в 1880 р. так і в роках 1886 і 1889 задержував ся лиш коротко. Сим разом буде монарх перебувати близько Перемишля в Липовици через шість днїв, від вчера дня 11 аж до слїдуючої середи дня 16 с. м. В тім часї буде не лиш переїзджати через місто, але також, іменно в недїлю, перебуде в нїм кілька годин, буде на службі Божій в тамушній катедрі, а в салях Староства прийме репрезентантів краю і повіта.

На принятє Монарха і Єго повитанє прилагодив ся був Перемишль вже за здалегідь. Дворець перемиский украшено величаво. Від двірця аж до Липовиці украшено всї улиці і дороги, котрими мав Монарх переїзджати. На площи т. зв. „на брамі", де кінчить ся улиця, що веде від двірця, уставлено велику тріюмфальну браму, нагадуючу своїми контурами подібну браму з римских часів в містї Полї. Дальші улиці, як і ринок украшено множеством хоругов. На проти маґістрату, на міскім сквері зладжено прекрасний диван з ріжнобарвних ростин і цьвітів, а по серединї уставлено величезне погрудє Монарха. На Засаню уставлено другу тріюмфальну браму. Звідси іде фортифікацийна дорога до Липовиці. На территориї Уйкович стоїть третя тріюмфальна брама, котру виставив кн. Адам Сапіга для віддання поклону Монарсї, переїзджаючому через єго територию. Тут зібрало ся було множество селян з околичних сіл, щоби взяти участь в повитаню Монарха. Від тої брами іде дорога аж до резиденциї Монарха, котра містить ся в однім з липовицких бараків.

Монарх приїхав до Перемишля о 2 год. 36 минут. На двірци повитали Єго Є. Екец. п. Намістник кн. Санґушко, Маршалок краєвий гр. Ст. Баденї, командант кріпости ґен. поручник Рошковский, кн. Адам Сапіга на чолї Ради повітової, Впреосьв. еп. лат. обр Солецкий, архіпресвітер і ґенер. вікарий гр. кат. епархії перемиской о. Конст. Чехович, директор полициї у Львові, радник Двору п. Кшачковский і богато инших достойників. Привитавши ся з п. Намістником і по представленю достойників войскових привитав ся Монарх з Маршалком крає-

3)

Пельопонез і Крета.

(Після записок нїмецкого туриста).

II.

В дорозї до Крети. — Дещо з історії острова. — Богатства землї. — Национальний характер Кретийців. — Кандія та Ретімно і положене в сих містах.*)

(Дальше).

Причиною всїх революций на Кретї були звичайно податки. Султаньскі кишенї вічно порожнї, бо кишенї турецких пашів бездонні і в них пропадає більша часть всїх доходів держави. Коли-ж прийде ся наповняти державні каси і стягати в тій цїли податки, то паші деруть з людий шкіру, щоби передовсїм напхати свої кишенї. А Кретийцї не скорі до плаченя податків і завсїгди їм противили ся. Задля податків прийшло було до революциї в 1858 р., але Туреччина обіцяла тогди завести на острові реформи і тим на хвильку успокоїла Кретийців. Коли в 1863 р. прилучено йоньскі острови до Грециї, вибухла була знов революция на Кретї, котру потайком піддержувала Грециия. В 1866 р. прийшло було третий раз до революциї, а коли Кретийцї з початком слїдуючого року ще й кілька разів побили Турків, установили провізоричне правительство в імени грецкого короля Юрия І. Тогди вислала Туреччина більшу силу войска на остров і завела там по троха спокій, але Сфакіотів таки неудало ся їй втихомирити, бо Грециия знову потайком піддержувала ворохобню. Так дїяло ся ще кілька разів, аж остаточно Туреччина договором в Галепі обовязала ся дати Кретийцям автономию і завести реформу податків. Того не додержала, а розрухи на Кретї повтаряли ся знов, аж в послїдних часах вибухли знову з повною силою.

Крета подібна дуже до Грециї. Тут і там та сама суха і тверда земля, але дуже урожайна, де приложити рук до неї; ті самі голі горби і пасма гір з делїкатними зарисами і золотавим відблеском; ті самі ріки, що лїтом лиш русла з них, а в осени і весною широкі бистриці. Ще за венецийскої републики були тут великі кипресові ліси, але зовсїм не так сьвітлі і зелені, як наші; навіть рільництво тут не процвитає і тих кількасот тисячів людий на острові мусять живити ся заграничним збіжем. За то єсть тут богато оливних гаїв, ростуть помаранчі і цитрини, міґдали і рожки, а місцями стрічають ся і пальми. Від міста Кідонія, нинїшної Канеї дістала піґва свою латиньску назву Cydonia. На цїлім острові росте виноград; славне єсть вино малвазия і мушкателька. Крета славилась здавен давна своєю урожайностию. Один лїтописець з 17-го столїтя каже, що на горі Іда росте таке зїле, що коли єї худобина з'їсть, то дістає золоті зуби, такі, як би їх хто позолотив. А зїля всїлякого, що дїйстно дає золото дуже богато на Кретї. Пчоли збирають з него мід і віск, а люди роблять з того золото, бо побіч вина і оливи єсть мід і віск найважнїйшим артикулом вивозовим. Крім того славить ся ще сфакійский сир, за котрим в Грециї і цїлім Леванті єсть великий попит. Ще й то важне, що на цїлім острові нема хижих зьвірів і гадин. Вже в старинї говорено, що їх вигубив Геракльс.

Але люди в сїм раю — то не ангели. Нинїшні Кретийцї то люди палкі і пристрастні, як в любови так і в ненависти; месть крови має там ще до нинї своє значінє, так само як колись рабованє дївчат. Одного і другого научив прецї ще Зевес, котрий бив ся з Титанами і вхопив з сидоньских нив та повів з собою Европу, сестру фенїкійского короля Кадмоса. Кретийцї — нарід дуже гостинний, але й дуже гордий, веселий і дотепний та співолюбивий, а народна єго мудрість містить ся в єго приповідках.

Перед Кандиєю спущено котву у воду. Коло нас стоять величезні кораблї воєнні, француский, анґлїйский і італїяньский; пливе також і турецкий, майже одинокий, який Туреччина могла вислати на кретийскі води. Нашим очам представляє ся красний вид: перед нами місто, обведене мурами, зі своїми білими домами; поза ним гори, а на їх спадах зеленїють ся оливні гаї; перед нами множество лодок жене по мори, а на них повно всїлякого народу

*) Опис положеня в сих містах походить з того часу, коли як-раз держави европейскі предприняли рішучі кроки, щоби завести спокій на Кретї.

вим, з духовеньством і кн. Адамом Сапігою а відтак серед грімких окликів поїхав до Липовиці. При тріюмфальній брамі в Уйковичах витав Монарха кн. Адам Сапіга і численно зібрані селяни.

Перегляд полїтичний.

При вчерашних виборах до сойму не стратили лїберали в Опаві анї один мандат. З громад сїльских на Шлеску припало знов по три мандати на кожду народність: ческу, польску і нїмецку. Чехи вибрали дра Грубого, о. Груду і дра Стратіля; Поляки о. Сьвіжого, др. Міхейду і Цєнцялу. У Фрайденталю вибрано нїмецкого націонала Тірка.— Зальцбурґский сойм розвязано, а вибори розписано на день 17-го жовтня.

З Крети наспіли до Атин успокоюючі вісти. Вість, будьто би межи християньскими послами в Канеї настало якесь непорозуміне, не оправдує ся. Межи державами турецкими з одної сторони а Туреччиною з другої прийшло до порозуміня, щоби дотеперішного ґенерал-ґубернатора Беровича-пашу задержати на Креті.

З Константинополя доносять, що після вісти, походячої з Порти, викрито в однїй з вірменьских церков цїлу фабрику бомб.

Новинки.

Львів дня 12 вересня 1896.

— **Є. В. Цїсар** уділив громадї Лїсочники, в залїщицкім повітї, 1000 зр. запомоги на докінчене будови церкви.

— **Є.Е. Маршалок краєвий** гр. Стан. Баденї виїхав вчера пополудни до Перемишля, щоби там взяти участь в двірских обідах, на котрі одержав запросини.

— **Нова отация телеґрафу** буде отверта з днем 13-го с. м. в Стрілисках нових, бобрецкого повіта, при тамошнїм урядї почтовім з обмеженою службою денною.

— **Іспит зрілости** в львівскій ц. к. женьскій семинариї учительскій розпічне ся дня 18-го с. м. о 8-ій годинї рано.

— **Страшна пригода** лучила ся в однїй фабрицї спірітусу під Оломуцом на Мораві. Трех робітників упало в наслїдок заломаня драбини до великої, три метри глубокої бочки, наповненої ферментуючими материями. Від сильних ґазів утратили всї три притомність і заки надійшла поміч, двох з них удушило ся. Третого добуто ще живого.

— **Самоубийство.** На гробі своєї дитини застрілив ся в Чернівцях листонос Йосиф Ковтек. Перед кількома місяцями, з причини самовільного виїзду з Черновець, єго сусендовано і тепер вело ся против него дисциплїнарне слїдство. Слїдство вже кінчило ся і Ковтек мав вернути до служби, коли тимчасом відобрав собі житє. Самоубийник полишив жінку.

— **Дорогий жарт.** Дня 28-го липня с. р. Іван Чорпіта зі Скали над Збручем, будучи „при фантазиї“, зажартував — як каже — перед Мошком Шварцбахом, фактором від всяких інтересів, що єму треба на короткий термін сто котів для брата до Америки до магазинів і що він (Чорпіта) дає по коронї від штуки кождому, хто ті коти єму доставить. Шварцбах — яко фактор від всього — сейчас підняв ся достави і в протягу тижня то за гроші то з помочию хлопців роздобув з міста і околиці 98 штук котів різної масти й подоби і запер в хлївци, а Чорпіту візвав, щоби собі коти відобрав і умовлену належитість виплатив. Чорпіта, не сподїваючись такого обороту річи, закрутив, що се був жарт, і не хотїв котів відобрати, в наслїдок чого Шварцбах коти випустив на місто, а Чорпіту пізвав о 98 корон перед ц. к. суд повітовий в Борщеві. При розправі баґательній замічував повномочник Чорпіти, що після умови коти мали бути самі білі і „делїкатні“ і що „менажерия“ зібрана Шварцбахом, складаючи ся з диких і різномастих примірників не відповідає умові. Однак коли Шварцбах заприсяг, що такого „пункту“ в умові не було, признав судия Шварцбахови 28 зр. титулом відшкодованя і кошти процесу. Однак сей на око сьвітлий інтерес не вийшов і Шварцбахови на здоровле, бо від того часу, де покаже ся на ярмарку, увесь нарід кличе за ним „а кота!“ і жиди, мявкаючи, відганяють єго від факторованя, а бідний Шварцбах клене день і годину, коли то підняв ся достави котів до Америки.

— **Фрітйоф Нанзен** приїхав передвчера на своїм „Фрамі“ до Християнії. Напротив него виплило 70 кораблів переповнених цїкавими. Коли кораблї стрітили ся з „Фрамом“, окружили єго витаючи пушечними вистрілами і музикою, а окликам радости не було кінця. Серед сего кораблї причалили до берега і Нанзен вийшов на сушу. Тепер привитала єго зібрана публика одушевленими окликами, а відтак всї відсьпівали псалом подяки і народний норвежский імн. Звідси проваджено Нанзена в торжественнім походї до міста, де перед університетом привитав єго промовою професор Шляц.

— **Крокодилї перед судом.** Перед кількома днями згадували ми, як то в середних віках відбували ся в деяких місцях Европи суди над мишами, щурами, саранчею і т. ин. Люди не знали, як собі мають дати раду з тою язвою, тож в своїм невіжестві хапали ся всяких сьмішних средств. Таке саме дїє ся ще тепер на сьвітї, хоч правда не в Европі, а між дикими народами. І так на острові Мадаґаскарі, що єго минувшого року завоювали Французи, жиє кілька народів, котрі виводять свій рід, не від малп, як деякі теперішні учені, а від крокодилїв, що живуть в рицї Бетсібока. На жаль ті великаньскі ящірки не богато зважали на посвоячене з людьми і де лише удало ся нападали на них та пожирали. З того приходило до кровавих воєн між свояками, аж вкінци — як пише француский місионар Абіналь — війни ті скінчили ся такою цїкавою умовою. Посвоячені з крокодилями народцї заприсягли своїм водним своякам вічний мир, але під услівєм, що крокодилї не будуть свого голоду заспокоювати людским мясом. Коли-ж би лучило ся, що крокодиль з'їсть чоловіка, то в такім случаю має бути караний смертию. Після латиньского правила „хто мовчить той — здає ся — годить ся“ приймили крокодилї ту умову. Але чи то тому що водні своякі забули з часом на умову, чи може они вже з роду розбишаки і людоїди — досить що їх напади на людий не перестали і тепер лучає ся, що люди падуть жертвою ненаситности своякiв. Коли таке убийство виявить ся, іде начальник поколїня в товаристві родини і приятелїв покійного з численної товпи над берег ріки, виголошує там акт обжалованя, що свояк-крокодиль убив свояка-чоловіка, що то убийство було не случайне, а наперед обдумане, пригадує на торжественні умови з давних часів, висказує обурене і жаль з причини нового убийства і взиває инших крокодилїв, щоби видали убийника. Відтак закидає род вудки, на котрій зачіплено чверть вола до ріки і відходить з цїлою дружиною. На другий день рано виходять знов над ріку суд і лавники та товпа людий. Мужчини ідуть зі списами, жінки з клубками шовкових ни-

---

з острова: мурини з Африки, білобороді Турки та християньскі і магометаньскі Греки. Чим темнїйше їх тїло, тим яснїйша на них одїж.

Вузкою брамою в мурах, що стоять на греблях ще з венецийских часів, в'їзджаємо до міста по при масивні казамати, на котрих стоїть витесаний з мармору лев сьв. Марка і дивить ся вже від давна, як то часи змінюють ся. Місто Кандия, зване також Меґалькастрон, єсть досить велике і завдяки венецийским укріпленям творить ще нинї досить сильну кріпость. Оно стоїть на місци стародавного Гераклїону, що було портовим містом Кнозоса, стародавної столицї Крети, котрого розвалини видко ще нинї трохи дальше на полудне від теперішного місця. Місто має яких 12.000 душ, дві грецкі церкви, одну вірменьску і католицкий монастир Капуцинів та богато фабрик мила. Тут єсть резиденция турецкого ґенерал-ґубернатора і грецкого архиєпіскопа.

Нїмецкий віце-консуль завів нас до ґубернатора Гассана-паші, котрого магометаньска товпа недавно тому побила. Гассан-паша єсть Арнаут, високого росту, рухливий і жилястий, як всї Арнаути. Він старав ся всїлякими способами впевнити нас, що на острові спокій, але таки мусїв признати, що поза містом днює і ночує 25.000 магометан, котрі повтїкали сюди з глубини острова і тепер не знають, чи завтра будуть мати що їсти. Султан прислав їм значну запомогу, — але она не могла на довго вистати. Перед містом стоїть войско, десять баталїонів, около 6000 людий. В виду того, ворохобники поховали ся. Магометанам не вільно переходити через кордон войсковий; мимо того переходять они що день через него, шукаючи собі поживи. З тої причини приходить що дня до бійки межи ними а ворохобниками. Чим то все скінчить ся, Господь знає, бо 25.000 людий хоче жити і їсти!

Крета, або по турецки вілаєт Кірід дїлить ся на пять санджаків: Канеа, Кандія, Ретімно, Сфакія і Лясіті. З Кандиї до Ретімно, столицї середного санджаку, легко дістати ся. І тут видко слїди панованя венецийскої републики: мури з баштами і вежами, масивні доми з каміня, з нарожниками і сходами з надворку та нерівномірно пороблениими вікнами. Тепер тут инший нарід; на мурах і баштах видко червоний фез турецких вояків, крізь вікна виглядає всїляка мішанина Арабів. Нас витають пальми а на румовищах та розвалинах ростуть буйно кактуси. Тут ґубернатором і головним комендантом войсковим полковник Гуснї-бей. Походивши чверть години по містї, зайшли ми до него. Всї хвалять єго; християни і магометани хвалять єго простий спосіб житя, єго справедливість і єго дїяльність. То єсть фактом, що Туреччинї не брак здібних людий, але рідко лиш допускають їх до власти. Люди темноти, котрі лиш в мутній водї могли би ловити рибу, уживають всїляких способів і не спочивають, доки аж котрийсь з них не вибе ся на верх і не зруйнує того, що зробить попередник.

Ретімно, мале місто; має всего лиш около 10.000 душ. І тут так само поважний і сумний настрій. Склепи, що правда, поотвирані і навіть вечером на улицях досить безпечно, але вже кілька разів заносило ся на вибух революциї. І тут кочують поза містом або ховають ся по мошеях та публичних будинках люди, що повтїкали з глубини острова, як християни так і магометани. Тих людий тут тисячами і часто приходить до грізної бійки. Мусулман прозиває християньску дївчину — правдивий Турок того би не зробив, але мусулмани на острові, як звістно, так само Греки, як і християни — дївчина єму відповість так само, а він в тій хвили, вже й пробив єї ножем. Зараз збіжать ся своякі дївчини з ножами і револьверами в руках а з другого боку так само мусулмани. Так стало ся одного разу таки в наших очах і як би були не вмішали ся до того консулї та Гуснї-бей, то було би прийшло до різнї. Гуснї-бей велїв убийника арештувати, хоч єго мусулмани боронили, а християн розігнати. Тут годить ся вказати на то, яка то трудна задача консулїв в таких часах. Жиють серед ворожого населеня, християни не дають їм спокою з своїми, часто неоправданими жалобами, до них надходять всїлякі предивні і найсуперечнїйші вісти, а то все вимагає як найскоршого дїланя, великої зручности, неаби якої відваги та витревалости. Межи консулями на Креті єсть кількох таких, що стоять на висотї своєї задачі а межи ними найперше місце займає австро-угорский консуль.

Залога Ретимна, що по найбільшій части стоїть поза містом, числить всего лиш сїм баталїонів. Взагалї цїлий сей санджак як і другі єсть в руках ворохобників. Турки мають ще звязь з полудневим побережем через місцевости Перівoлія, Кумі, Роксаре і Превалї. Розійшла ся чутка, що велика сила ворохобників і здаєсь, що хвилевий спокій, який настав закінчить ся нападом на Ретімно. Від коли застановлено кроки воєнні, не було ще дїйстного спокою, Турки не збільшили своїх сил, а ворохобників стає чим раз більше. Воєнне становище Турків стало отже гірше.

III.

Канеа і Галепа. — Житє в Канеї. — Бійка християн з мусулманами. — День уродин австрийского цїсаря.

Канеа, по турецки Ханї, місто також не велике, бо має лиш около 12.000 душ, лежить в пречуднїй долинї над самим морем серед оливних гаїв, кипресів і олеандрів. Місто єсть дуже торговельне, має догідний порт і

ток. Тепер тягнуть линву, до котрої привязана вудка, а за нею появляє ся на воді зі всїми ознаками нечистої совісти рабівничий і віроломний крокодиль. Сильні посторонки звязують убийника, суд виступає наперед, взиває обжалованого, щоби сказав що на свою оборону, розважує всякі лагодячі обставини і засуджує єго відтак звичайно на смерть. По оголошеню засуді кидає ся всьо зі скаженим криком на виновника і убиває єго. Але скоро лише крокодиль погиб, зміняє ся настрій судиїв і прочих людий. Свояк має свої права: замість гнївних криків роздає ся плач над трупом крокодиля, женщини обвивають єго і обвязують шовковими нитками і відтак хоронять з великою почестию.

— **Помер** в Парижи Жигмонт Качковский, славний польский повістенисатель, в 70-ім роцї житя. Покійний був родом з Бережниці в Сяніччинї.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і виховане.

Добрі ради.

Складайте гроші і віддавайте їх до каси ощадности!

— Коли копати бараболї? Тогди, коли они зовсїм доспіли. Недоспілі бараболї суть для здоровля шкідливі, бо мають ще за богато в собі отруї т. зв. соляніни, а відтак не держать ся добре через зиму в пивницях і ямах, гниють борзї. Чи бараболї вже доспіли, пізнає ся по тім, що коли вийми́ти корчик бараболь з землї і потрясти ним легко, бараболї зараз відривають ся.

— Замуленим сїном не треба годувати коний. Був такий випадок сего лїта, що кінь заслабав кілька разів на кольку, а відтак і згиб. Коли ветеринар розпоров єго, щоби переконати ся, що було коневи, побачив, що жолудок у него був в четверо більший, як повинен бути, а в нїм знайшло ся 18 кільо піску, котрий походив з замуленого сїна.

— Торговля покладками. Що значить торговля покладками, можна зміркувати із слїдуючих чисел: Австро-Угорщина вивозить річно 900.000 до 950.000 метричних сотнарів (з чого припадає 250.000 до 300.000 метричних сотнарів на ті, що їх лиш перевозять з Росиї через Австрию, отже дїйствий вивіз покладків за границю з нашої монархії виносить 500.000 до 600.000 метричних сотнарів). Італїя вивозить річно 250.000 метричних сотнарів, але вивіз там зменшає ся, бо у власнім краю єсть що раз більший зужиток. Франция, хоч і сама з'уживає богато, а все таки вивозить ще велику скількість, головно до Анґлії; в послїдних трох роках вивозила она пересїчно по 200.000 метр. сотн., а побирала із заграницї по 90.000 метр. сотн. Найбільше покладків зуживає Анґлїя. В 1895 р. привезено до Анґлії 1,526.675.000 (міліярд, 526 міліонів, 675 тисячів) отже більше як півтора міліярда штук яєць, вартости 4,003.400 фунтів штерлїнґів або більше як 40 міліонів зр. Привіз до Нїмеччини виносив в 1895 р. 835.000 метр. сотн. вартости 71,866.000 марок (звиш 42 міліони зр.), головно же з Росиї 390.390, з Австро-Угорщини 377.544 і з Італїї 47.254 метр. сотн. Швайцария привезала до себе 72.018 метр. сотн., вартости 8,286.664 франків (4,143.332 зр.) а з того з самої Австро-Угорщини 35.174 метр. сотн. З нашої монархії ідуть покладки найбільше до Нїмеччини і Швайцариї.

— Лїк від бородавок. Треба казати зробити собі в аптицї слїдуючу мішанину: 8 ґрамів кольодіюм і один ґрам саліцилевої кислоти. Тою мішаниною треба бородавки мастити пензликом кілька разів на день; они станут опісля дуже крихкі і злущать ся. Має також бути добре зробити міцний вар з галузок деревця туї, стяти бородавку зверха і мастити тим варом. Туя єсть то корчик, або мале деревце, котре подобає трохи нїби на смерічку нїби на яловець, а котре часто садять у нас по городах, для окраси цьвітників. — Третим лїком має бути цьвіт дївини (Verbescum); зриває ся сьвіжий цьвіт і розтирає ся єго на бородавці. До 24, а найдальше до 36 годин бородавки відпадають (?). Так бодай доносить одна аптикарска ґазета нїмецка і каже, що сего лїку уживають дуже часто в декотрих сторонах Нїмеччини.

— **В Товаристві взаімних обезпечень „Днїстер"** заключено в місяци серпни с. р. 5089 важних обезпечень на суму 2,355.428 зр. в. а. обезпеченої вартости з премією 18.979 зр. 39 кр. Разом від Нового Року до кінця серпня с. р. єсть 25.518 важних полїс на суму 14,269.189 зр. обезпеченої вартости з премією 120.059 зр. 70 кр.

В порівнаню з першим роком дїловодства, в котрім було в протягу тих самих 8 місяців 5878 полїс вартости 4,335.696 зр. в. а. з премією 33.294 зр. 41 кр. показує ся в біжучім четвертім роцї адмїнїстрацийнім 4 рази стілько полїс і $3^1/_2$ рази більше обезпеченої вартости і премії як в першім роцї. Фонд резервовий виносить з кінцем серпня с. р. суму 48.631 зр. 33 кр. в. а. Шкід прибуло в серпни 48 случаїв, разом отже від початку року потерпіло Товариство 284 шкід, з котрих 277 вже виплачено, 3 шкоди власне лїквідують ся а в 4 случаях задержано поки-що відшкодоване з причин правних (в лїквідованій квоті 658 зр.) Сума тих всїх шкід разом з коштами лїквідацийними виносить 37.687 зр. 97 кр. на власний рахунок.— Львів дня 9 вересня 1896. *„Днїстер" товариство взаімних обезпечень.*

— **Товариство взаімного кредиту „Днїстер"** числило з кінцем серпня 1896 членів 377 з деклярованими удїлами 412 на суму: корон: . . . . . 20.600·—

Позичок удїлено 336 в сумі корон:	110.195·02
Вкладок до обороту позістає 165 на суму: корон . . .	90,742·62
Оборот касовий виносить: корон:	469,732·32

Рахунок приходу і розходу по день 31 серпня 1896

Прихід:

На фонд резервовий	корон	768·—
„ удїли . .	„	14.941·82
„ вкладки до обороту .	„	111.291·52
„ рахунок біжучий .	„	39.215·62
„ пожички на скрипти зворот	„	14.642·40
„ „ векслї	„	2.637·—
„ побрані відсотки . .	„	5.492·17
„ кошти адмінїстрациї .	„	473·03
З щадницї почтової .	„	45.404·60
	Разом корон	234.866·16

Розхід:

На фонд резервовий . .	корон	12·—
„ удїли . . .	„	560·—
„ вкладки до обороту звернено	„	20.548·90
„ пожички на скрипти .	„	97.115·02
„ „ „ векслї	„	13.080·—
„ кошти адмінїстрациї .	„	1.033·87
„ проценти . . .	„	1.794·11
„ кошти засноване . .	„	200·30
„ рахунок біжучий	„	50.833·26
до щадницї почтової .	„	45.884·48
Готівка в касї . . .	„	3.804·22
	Разом корон	234.866·16

З позичок припало до заплати по кінець серпня 295 рат в сумі 18.080 кор. 98 сот., в котрих вплинуло 280 рат в сумі 17.279 кор. 40 сот. а залягає у довжників 15 рат в сумі 801 кор. 58 сот., котрих о заплату упімнено.

Пригадуємо що Товариство наше удїляє позички членам обезпеченим в „Днїстрі", котрі суть табулярними властителями цїлих не обдовжених принайменше 5 морґових реальностий, за порукою двох таких самих господарів, до висоти 250 зр. на 7% і ожидаємо дальших відповідних зголошень.

Вкладки до обороту приймають ся до опроцентованя на 5%. Особливо поручаємо наше Товариство до льокованя фондів церковних і братских, звертаючи увагу на найлїпші ґарантії при удїлюваню позичок. — Львів дня 6 вересня 1896. *Товариство взаімного кредиту „Днїстер" стоваришене зар. з обмеженою порукою.*

ТЕЛЕҐРАМИ.

Триєст 12 вересня. Президент мінїстрів ґр. Баденї принимав вчера на авдиенциї епіскопа, і репрезентантів міста та краю. Репрезентантам палати торговельної сказав п. президент мінїстрів, що справа зелїзницї, важна для Триєсту буде корисно залагоджена для міста, але нехай они залишать полїтику, а працюють для добра краю і держави.

Константинополь 12 вересня. Порта повідомила амбасадорів, що султан хоче знову іменувати Беровича-пашу ґен.-ґубернатором Крети. Згода держав на то ще офіцияльно не наступила, але єсть приобіцяна.

сюди заходять найбільше кораблї европейскі. В сю пору був тут ґубернатором і головним комендантом турецкого войска Берович-паша, а крім того приїхав був специяльний турецкий комісар Ціхні-паша. І тут так само, як в инших містах на побережу слїдно неспокій і рухи военні. Турецкому войску прийшла поміч — чотири баталїони з Тріполїсу і тепер армія турецка розкинена по цїлім острові числить 25.000 людий. По стороні ворохобників єсть 30.000. По Турках слїдно пригноблене; они самі видять, що з такою малою силою не дасть ся нїчого вдїяти; християни, які тут ще остали ся приладили ся на все можливе, готові ставити завзятий опір; они заосмотрили ся добре у всїляку зброю, ходять з револьверами, мають богато муниції і динаміту. Не легко прийшло би Туркам зробити різню. Впрочім то під оком Европи, бо саме під містом, майже на єго передмістю, в Галепі мешкають европейскі консулї, а перед містом на мори стоять европейскі кораблї военні, готові кождої хвилї прийти християнам в поміч.

В місті дотятого хоч повно войска виглядає зовсїм мирно. В порті грає турецка войскова музика. З кораблїв военних несуть ся вистріли, а їм на знак повитаня відповідають пушки з валів міста. Всюди заносить оливою, рибами, морскою халугою. Під подертими шатрами рибаки продають свій товар: рід якоїсь морскої риби, морскі їжаки та молоді угорі. Якийсь молодий Грек викидає якусь зеленаво-чорну масу на камінні плити; маса та корчить ся і вє ся та випускає з себе липкий слиз; то поліп, котрого незадовго з'їдять з оцтом і оливою. На улици межи містом а Галепою котять ся скоренько вози; они везуть консулїв, котрим тепер чогось дуже пильно. Галепа, то мала місцевість коло Канеї, де серед оцунций і кактусів стоять лїтні двірки консулїв і двори богатших Кретийців, християн і магометан. Місцевість сю задля безпечности консулїв обступили сильні віддїли войска. Почерез старі мости і крізь вузкі брами котять ся вози до міста, де ходять сильні патрулї турецкі. По всїм тім видко, що живемо тут серед війни. А вже-ж, бо сего дня рано була мала битва межи християнами а музулманами; на милю за містом завелась була таки на добре пуканина з карабінів, але на щастє тревала коротко. Греки кажуть, що ворохобники страшно побили Турків, Турки знов розповідають, що прогнали кілька патруль ворохобників. В місті все спокійно, все іде своїм давним ладом, лиш страх збирає кождого, бо зачувати, що двом тисячам музулманів в місті роздано зброю.

Мимо того відбуло ся сего дня мирне торжество, бо то день уродин австрийского цїсаря. При звуках труби перемашерували містом Дальматинцї з австрийского корабля военного „Мария Тереса". В католицькій церкві зібрали ся всї, що брали участь в сїм торжестві: загально любленний і поважаний всїми консуль Пінтер, офіцири і залога корабля „Мария Тереса", депутация француских офіцирів з корабля „Нептун", анґлїйскі офіцири з корабля „Гуд", австро-угорска кольонїя, християнскі посли до кретийского сойму і нїмецка кольонїя в повнім числї — пять мужа. На хвильку забуло ся, що єсьмо в чужім краю, і в часї війни; здало ся, що єсьмо в Европі. Коли опісля моряки вертали назад і рівним кроком переходили через недалеку браму з крилатим львом, стояла там компанія турецкого войска під карабінами; одні другим поздоровили себе командою „Селамдур" і „Habt Acht". Вечером був цїлий корабель „Мария Тереса" осьвітлений електричним сьвітлом — чудо тут ще нїколи доси невидане.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: **Адам Краховецкий.**

ДУЖЕ ВАЖНЕ ДОНЕСЕНЄ.

Вис. ц. к. Міністерство торговлї у Відни надало п. М. Фрайліхови, бандажистови-специялїстови у Львові, дня 25-го червня 1895 р. ч. 2297 патент на виключний виріб улїпшених бандажів єго власної видумки, — о чім Честну П. Т. Публику повідомляє ся.

М. ФРАИЛІХ

бандажист-специялїст

мешкає у Львові, улиця Шпитальна ч. 4.

Несе радикальну і певну поміч в найтяжших і задавнених случаях перепуклини, **так женщинам, як і мужчинам** з ґваранциєю можности повного вилїченя без операциї і без лїкарств, звичайною методою і поступовим застосованєм найвідповіднїйших бандажів, з причини того кождий, навіть з смертних случаїв був уратований, як сьвідчать о тім многі подяки і сьвідоцтва від знаних осіб в краю, н. пр.: від Вп. п. Едварда Соммера, ц. к. радника двору найвисшого трибуналу в. сп. — Вп. п. Винкентия Левицкого, ц. к. радника апеляцийного. — Вп. п. Мандибура, ц. к. радника шкільного. — Вп. о. Лучаковского, пароха в Плавю. — Вп. о. Грибовича, пароха в Давиначці. — Вп. о. Рудольфа Ваґи, ґвардияна в Пшеворску. — Вп. п. Альфреда Боярского, інжинїра у Львові. — Вп. п. Івана Дутковского, емерит. адюнкта подат. — Вп. Івана Новака, директора дому убогих християн у Львові. — Вп. Иосифа Мацюркевича, радника громади Замарстинів і крім того більше як від 1.000 инших осіб, котрі через него здоровлє відзискали; отже:

Часопись „Nowa Epoka" поміщає в однім з послїдних чисел слїдуючого змісту статю:

„Nemo propheta in patria". Одним з найбільших нещасть, котрі переслїдують людскість, єсть безперечно перепуклина, недуга тяжка і страшна. Тисячі людий підлягають руптурі. „Брух" панує зарівно між наемниками потяговими і робітниками, котрі заняті суть при найбільших тягарах, як і між людьми богатими. Новочасна хірурґія в дуже тяжких случаях випаду внутренностий помагає собі тяжкими і небезпечними операциями, котрі однакож відстрашають від лїченя ся навіть конаючих.

Лїкарів-специялїстів, віддаючих ся лиш виключно лїченю перепуклини, нема у нас в краю. Нема рутинованих рук, маючих в пальцях крім механїчної рутини субтельне чутє, за которого посередництвом міг би лїкар без операциї вправадити легко випалі внутренности назад до черевної ями. Рутина і субтельне чутє в пушках пальців, потрібне до легкого уложеня внутренностий, не вистарчає однакож до радикального вилїченя перепуклини. Дальшим услівєм потрібним конче до успішної курациї єсть добранє зі знанєм відповідного бандажа до степеня руптури, і заложенє єго зараз по щасливім вправадженю внутренностий до черевної ями.

Неодин лїкар добре знає, якого укладу бандаж був би найвідповіднїйшим для недужого, бандажист однакож не зможе відтворити гадки єго докладно і зладити бандаж після вказівок лїкаря.

Лїкар знов, не будучи сам бандажистом, перепуклинового бандажа не спорядить.

Отже-ж загал терплячих на руптуру полишений єсть на ласку непорадних лїкарів і на довольність фантазиї бандажистів.

Бандаж универсальний нїколи не відповідає індивідуалізмови руптури і утрудняє надзвичайно лїченє недуги, котра змагає ся і перетягає ся ще й тому, що або внутренности уложено через втисненє помагаючи собі при тім операциєю.

Около 1865 р. молодий чоловік, М. Фрайліх, уроджений в Кн. Краківскім, почав роздумувати над лїченєм тої страшенної недуги і прийшов на гадку, що втисканє внутренностий до черевної ями нїчо не помагає, проте неумне втисканє внутренностий єсть і шкідливе і небезпечне. Коли же внутренности виходять з черевної ями без покрученя і непоперивані, то легко можна їх вложити назад, лиш треба вичути пальцями відповідне передовженє внутренностий і уложити їх старанно раз коло разу відповідним тягненєм.

Молодець почав справджувати свої здогади і по численних досьвідах здобув знанє укладаня випалих внутренностий. Не було нї одного найтяжшого случаю, в котрім Фрайліх не міг би зі звичайною у него легкостию вправадити внутренности у властиве місце. З надзвичайною зручностию, котра викликувала дивовижу у учених фаховців, вичував він пушками пальців внутренности і вправаджував їх борзо в черевну яму опановуючи руптуру.

Фрайліх не могучи стати лїкарем, став бандажистом.

Тогди почали прибувати до него товпами недужі, жадаючи відповідних бандажів.

Були то люди, утїкаючі перед грозячою їм нехибною операциєю. З випалими внутренностями жадали від бандажиста бандажу. Фрайліх аби міг зладити відповідний бандаж, сьміло вправаджував внутренности — вичуваючи всї ознаки руптури і скоро пристосовував специяльний бандаж. На сотки случаїв в протягу 30 лїт не став ся Фрайліхови нї один случай смерти.

Товпою збігали ся люди до чудотворного бандажиста, котрий не лиш вдягав недужим бандажі, але як ми вже сказали, на случай потреби вправаджував внутренности до черевної ями, заосмотрюван в бандаж перепуклину, і відповідним поученєм недужого, як має ся в бандажу заховувати, невдовзі вертав людем здоровлє і житє.

Чоловік той, викликуючи дивовижу сумлїнних лїкарів, ратував недужим житє навіть тогди, коли лїкарі не обіцювали вже недужому нїякого ратунку і надії.

Часто усував він потребу тяжкої операциї, до котрої з небезпечностию житя недужого вже приступовано.

Лїкарі, знаючі Фрайліха, запрошували єго до недужих і поручали єму в своїй присутности перепроваджене уложеня внутренностий і точного обандажованя пацивнта.

Численні сьвідоцтва лїкарскі, сотки листів вдячности і признаня, вкінци честне поступованє Фрайліха котрий в послїдних лїтах своєї практики нїколи не приступовав до недужого в неприсутности дипльомованого лїкаря.

Були ми навіть сьвідками успішних вилїчень Фрайліха. Кілька місяців тому назад, виратував він від смерти і калїцтва вітця родини, челядника пекарского в присутности трох лїкарів: дра Кробицкого, дра Вайгля і дра Врахна.

Єсть то доказом, що в нашім краю можна найти богато добродіїв людскости і без дипльомів, котрим належить ся повне признанє.

П. Фрайліх може однакож потїшити ся буквами досмертної вдячности, котрими записав ся в сотках серць, уратувавши їм здоровлє а навіть і житє.

Не будучи компетентними в справах лїкарских, не маємо права поручати лїчничих здібностий п. М. Фрайліха, однакож з огляду на кількасот сьвідоцтв і листів признаня, поручаємо єго горячо терплячому загалови яко дуже знаменитого бандажиста. — П. М. Фрайліх перебуває у Львові, мешкає при улици Шпитальній ч. 4. А. ріг улици Сонїшної.

Статю сю з огляду на єї зміст і вартість передруковуємо для загального ужитку. При тій спосібности зазначуємо, що на Виставі красвій дістали вироби бандажів М. Фрайліха найвисше признанє.

З канцеляриї оголошень „Impressa" у Львові ул. Сикстуска ч. 30. 78

Правдива, мити ся даюча

фрацуска

маса підлогова

єсть найлучшим і найдешевшим средством домовим до вапущаня паркетів, підлог мягких лякерованих і повлечених іліполєум. Сохне сейчас і дає без щітки веркальний полиск. На складі безбарвна, ясно-жовта, жовта, темножовта, червена і оріхова.

Цїна за пушку 1 вр. 60 кр., 85 кр. і 45 кр. Одинокий продуцент

MARKA OCHRONNA

Правдиве, если золотисто лякерована пушка має на червонім поли повисшу марку охоронну.

Schneider & Comp.

Відень V/2.

До набутя: в „Народнїй Торговлї" **у Львові** і всїх філїях на провинциї; **в Коломиї** у С. Романовича; **в Бучачи** у К. Рогозиньского і Л. Наймана; **в Дрогобичи** у К. Арвая і М. Земана; **в Перемишли** в дроґериї И. Мартыновича; **в Підволочисках** у Г. Моравеца; **в Самборі** у Л. Букетиньского. — **Ґенеральний заступник** для Галичини і Буковини: М. Л. Ґольдберґ. 79

АРТИКУЛИ ЯПАНЬСКІ

ЗЕРКАЛА, ТОАЛЕТИ ДАМСКІ

знаменитої і добірної якости поручає одинокий магазин люксусових артикулів і найбільший склад апаратів і приборів фотографічних.

Львів, **Людвик Файгль** Пасаж Гавсмана 8.

Бюро оголошень і дневників

приймає

ОГОЛОШЕНЯ

до всїх дневників

по цїнах оригінальних.

До

Народної Часописи, Ґазети Львівскої, і Przegląd-y

може лише се бюро анонси приймати.

Інсерати

„оповіщення приватні"), як для „Народної Часописи" так також для „Ґазети Львівскої" принимає лиш „Бюро дневників" ЛЮДВИКА ПЛЬОНА, при улиці Кароля Людвика ч. 9, де також знаходить ся Експедиция місцева тих ґазет.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.